

1 (Sem-6/FYUGP) EDU 62 MN/(A)

2026

EDUCATION

(Minor)

Paper : EDU0600604

(Set-A)

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions.*

Answer the questions from any **one** Option.

OPTION—1

Paper : EDU0600604A

(Educational Statistics and Practical)

Full Marks : 45

Time : 2 hours

1. Answer the following as directed : 1×5=5

তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া :

(a) What is the formula of mean from ungrouped scores?

অসমূহিত বাৰ্শিৰ পৰা গড় উলিওৱা সূত্ৰটো কি ?

26A/386

(Turn Over)

(2)

(b) Write the formula for determining range.

প্রসাৰ নিৰ্ণয় কৰা সূত্ৰটো লিখা।

(c) Frequencies are plotted above the mid-points of the class intervals in case of drawing a frequency polygon.

(Write true or false)

বাৰংবাৰতা বহুভুজ এটা অক্ষনৰ ক্ষেত্ৰত শ্ৰেণী-অন্তৰালৰ মধ্যবিন্দুসমূহৰ ওপৰত বাৰংবাৰতাসমূহ স্থাপন কৰা হয়।

(সত্য নে অসত্য লিখা)

(d) The value of perfect positive correlation is _____.

(Fill in the blank)

সম্পূৰ্ণ ধনাত্মক সহ-সম্বন্ধৰ মান হৈছে _____।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

(e) Normal probability curve is _____ shaped.

(Fill in the blank)

প্ৰসামান্য বক্ৰ _____ আকৃতিৰ।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

26A/386

(Continued)

(3)

2. Answer any five of the following questions :

2×5=10

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ যি কোনো পাঁচটাৰ উত্তৰ কৰা :

(a) Write any two characteristics of statistics.

পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

(b) Write two uses of frequency distribution table.

বাৰংবাৰতা বিভাজন তালিকাৰ দুটা ব্যৱহাৰ লিখা।

(c) Compute mean from the following ungrouped data :

তলত দিয়া অসমূহিত বাৰশিসমূহৰ পৰা গড় নিৰ্ণয় কৰা :

17, 29, 18, 36, 41, 24, 31

(d) Mention two uses of median.

মধ্যমাৰ দুটা ব্যৱহাৰ লিখা।

(e) What is the measure of variability?

বিচ্যুতিৰ পৰিমাণ কি ?

(f) Write any two uses of range.

প্ৰসাৰৰ যি কোনো দুটা ব্যৱহাৰ লিখা।

(g) Write any two uses of frequency polygon.

বাৰংবাৰতা বহুভুজৰ যি কোনো দুটা ব্যৱহাৰ লিখা।

26A/386

(Turn Over)

(4)

- (h) Write two differences between rank-difference and product-moment correlation.

স্থান-পার্থক্য আৰু পণ্য-মুহূৰ্ত সহ-সম্বন্ধৰ মাজৰ দুটা পার্থক্য লিখা।

- (i) Write two characteristics of positively skewed curve.

ধনাত্মক বিষমতা বক্রৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

- (j) In a normal distribution, Mean (M) = 15, Standard Deviation (SD) = 5. Find Z-score for the score 20.

কোনো এক স্বাভাৱিক বিতৰণৰ গড় (M) = 15, মানক বিচ্যুতি (SD) = 5. বাৰ্শি 20ৰ বাবে Z-মানাংক নিৰ্ণয় কৰা।

3. Answer any four of the following questions :

5×4=20

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ যি কোনো চাৰিটাৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) Write briefly about five functions of statistics.

পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ পাঁচটা কাৰ্য্যকৰণীৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

26A/386

(Continued)

(5)

- (b) Compute median from the following frequency distribution table :

তলত দিয়া বাৰংবাৰতা বিতাজন তালিকাৰ পৰা মধ্যমা নিৰ্ণয় কৰা :

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	Frequency বাৰংবাৰতা
80-84	4
75-79	8
70-74	6
65-69	11
60-64	9
55-59	7
50-54	5

$N = 50$

- (c) Calculate average deviation from the following set of scores :

তলৰ বাৰ্শি শ্ৰেণীটোৰ পৰা গড় বিচ্যুতি উলিওৱা :

25, 16, 18, 15, 12, 10

- (d) Write five merits of standard deviation.

আদৰ্শ বিচ্যুতিৰ পাঁচটা সুবিধা লিখা।

- (e) Write five principles of constructing a graph.

লেখচিত্ৰ অংকনৰ পাঁচটা নীতি লিখা।

26A/386

(Turn Over)

(6)

(f) Draw a histogram from the following table :

(Use graph paper)

তলত তালিকাৰ পৰা এটা আয়তচিত্ৰ অংকন কৰা :

(লেখ কাগজ ব্যৱহাৰ কৰিবা)

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	Frequency বাৰংবাৰতা
70-79	2
60-69	4
50-59	8
40-49	10
30-39	6
20-29	4
10-19	4

(g) Write about the positive correlation and negative correlation with examples.

ধনাত্মক সহ-সম্বন্ধ আৰু ঋণাত্মক সহ-সম্বন্ধৰ বিষয়ে উদাহৰণসহ লিখা।

(h) Find the coefficient of correlation by using rank-difference method from the following two sets of scores :

তলত দিয়া বাশি শ্ৰেণী দুটাৰ পৰা স্থান-পাৰ্থক্য পদ্ধতিৰ সহায়ত সহ-সম্বন্ধ গুণাংক নিৰ্ণয় কৰা :

Test-I : 62 45 52 48 60 65

Test-II : 70 50 55 48 68 60

26A/386

(Continued)

(7)

4. Answer any one of the following questions : 10

তলত দিয়া যি কোনো এটা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ লিখা :

(a) What is statistics? Discuss the need of statistics in education. 2+8=10

পৰিসংখ্যা বিজ্ঞান কি? শিক্ষাত পৰিসংখ্যা বিজ্ঞানৰ প্ৰয়োজনীয়তা আলোচনা কৰা।

(b) What is mean? Find the value of mean from the following frequency distribution table : 2+8=10

গড় কি? তলত বাৰংবাৰতা বিভাজন তালিকাৰ পৰা গড়ৰ মান উলিওৱা :

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	Frequency বাৰংবাৰতা
60-64	7
55-59	3
50-54	6
45-49	5
40-44	5
35-39	7
30-34	8
25-29	3
20-24	4
15-19	2

N = 50

26A/386

(Turn Over)

(8)

- (c) Calculate quartile deviation from the following table :

তলৰ তালিকাখনৰ পৰা চতুৰ্থক বিচ্যুতি উলিওৱা :

Class Interval শ্ৰেণী অন্তৰাল	Frequency বাৰংবাৰতা
80-84	6
75-79	4
70-74	8
65-69	10
60-64	8
55-59	6
50-54	2
45-49	4
40-44	2

$N = 50$

- (d) What is normal probability curve?
Discuss its characteristics. $3+7=10$
প্ৰসামান্য বক্ৰ কি ? ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

26A/386

(Continued)

(9)

OPTION—2

Paper : EDU0600604B

(Gender Studies)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

1. Answer the following as directed : $1 \times 8 = 8$

নিৰ্দেশনা অনুসৰি তলত দিয়াবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

- (a) From which language is the word 'gender' derived?

'Gender' শব্দটো কোন ভাষাৰ পৰা উদ্ভৱ হৈছে ?

- (b) What is the full form of WHO?

WHOৰ সম্পূৰ্ণ আকাৰটো কি ?

- (c) Mention any one objective of gender studies.

লিংগ অধ্যয়নৰ যি কোনো এটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰা।

- (d) The uterus is a female reproductive organ that plays critical role in

জৰায়ু হৈছে স্ত্ৰীৰ প্ৰজনন তন্ত্ৰৰ এটা অংগ, যি _____ ত অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।

- (i) fertility

উৰ্বৰতা

26A/386

(Turn Over)

(10)

(ii) menstruation

ঋতুস্রাব

(iii) pregnancy

গর্ভাৱস্থা

(iv) All of the above

ওপৰৰ আটাইকেইটা

(Choose the correct answer)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(e) What is gender role?

লিংগ ভূমিকা কি ?

(f) Give an example of gender bias in our society.

আমাৰ সমাজৰ এটা লিংগ পক্ষপাতৰ উদাহৰণ দিয়া ।

(g) What is the POCSO Act?

POCSO আইন কি ?

(h) Empowering women accelerates economic growth and fosters resilient societies.

(Write True or False)

নাৰীক সবলীকৰণ কৰিলে অৰ্থনৈতিক বিকাশ খবতকীয়া হয় আৰু সুস্থিৰ সমাজ গঢ়ি উঠে ।

(শুদ্ধ নে অশুদ্ধ লিখা)

26A/386

(Continued)

(11)

2. Answer the following questions in brief (any six) : 2×6=12

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ চমু উত্তৰ দিয়া (যি কোনো ছয়টা) :

(a) Write any two characteristics of gender.

লিংগৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা ।

(b) Write two differences between femininity and masculinity.

নাৰীত্ব আৰু পুৰুষত্বৰ দুটা পাৰ্থক্য লিখা ।

(c) Mention any two examples of gender stereotype.

লিংগ অপধাৰণৰ যি কোনো দুটা উদাহৰণ উল্লেখ কৰা ।

(d) Write two characteristics of gender studies.

লিংগ অধ্যয়নৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা ।

(e) Mention the names of any two Commissions or Committees which have contribution on women's education and empowerment in India.

ভাৰতত মহিলাৰ শিক্ষা আৰু সবলীকৰণত অৱদান আগবঢ়োৱা যি কোনো দুখন আয়োগ অথবা সমিতিৰ নাম উল্লেখ কৰা ।

26A/386

(Turn Over)

(12)

- (f) Write two reasons of dowry system.
যৌতুক প্ৰথাৰ দুটা কাৰণ লিখা।
- (g) Write any two characteristics of gender equality.
লিংগ সমতাৰ যি কোনো দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।
- (h) Write any two objectives of gender mainstreaming.
লিংগ মূলসুঁতিৰ যি কোনো দুটা উদ্দেশ্য লিখা।
- (i) Mention any two objectives of the UN gender equality concern.
বাষ্ট্ৰসংঘৰ যি কোনো দুটা লিংগ সমতা সম্পৰ্কীয় উদ্বেগ উল্লেখ কৰা।
- (j) Write the name of two social reformers of India who contributed in the development of women education in India.
ভাৰতত নারী শিক্ষাৰ উন্নয়নত অৱদান আগবঢ়োৱা দুগৰাকী ভাৰতীয় সমাজ-সংস্কাৰকৰ নাম লিখা।

3. Write short notes on (any four) : 5×4=20
চমু টোকা লিখা (যি কোনো চাৰিটা) :

- (a) Gender stereotype
লিংগ অপধাৰণা

26A/386

(Continued)

(13)

- (b) Gender and religious institution
লিংগ আৰু ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান
- (c) Significance of gender studies
লিংগ অধ্যয়নৰ গুৰুত্ব
- (d) Devadasi system
দেৱদাসী প্ৰথা
- (e) Female foeticide and infanticide
কন্যা ভ্ৰূণ হত্যা আৰু শিশু কন্যা হত্যা
- (f) Role of gender-inclusive language to achieve gender equality
লিংগ সমতা অৰ্জনত লিংগ অন্তৰ্ভুক্তি ভাষাৰ ভূমিকা
- (g) Gender equality and human rights
লিংগ সমতা আৰু মানৱ অধিকাৰ
- (h) Status of women education in India before Independence
ভাৰতত স্বাধীনতাৰ পূৰ্বে মহিলা শিক্ষাৰ অৱস্থা

26A/386

(Turn Over)

(14)

4. Answer the following questions (any two) :

10×2=20

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া (যি কোনো দুটা) :

(a) What does femininity mean? Discuss its characteristics. 2+8=10

নাৰীত্ব বুলিলে কি বুজা? ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

(b) Explain the differences between gender studies and women's studies.

লিংগ অধ্যয়ন আৰু মহিলাৰ অধ্যয়নৰ মাজৰ পাৰ্থক্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

(c) Discuss the role and importance of women in the society.

সমাজত মহিলাৰ ভূমিকা আৰু গুৰুত্ব সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

(d) Discuss about the various steps to be taken to remove gender biases from the society.

সমাজৰ পৰা লিংগ পক্ষপাতিত্ব আঁতৰাবলৈ ল'বলগীয়া বিভিন্ন পদক্ষেপসমূহ আলোচনা কৰা।

(Continued)

26A/386

(15)

(e) What should be the role of parents in achieving gender equality? Explain.

লিংগ সমতা অৰ্জনত অভিভাৱকসকলৰ ভূমিকা কেনে হোৱা উচিত? বৰ্ণনা কৰা।

***

26A—12*/386

1 (Sem-6/FYUGP) EDU 62 MN/(A)